

1^ο Διαγώνισμα στην Ιστορία Κατεύθυνσης Γ' Λυκείου

Γ. ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 20^ο ΑΙΩΝΑ

Β. ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ 1844 – 1864

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A.1. Να δώστε το περιεχόμενο των παρακάτω όρων:

- α) βενιζελισμός
- β) πεδινοί
- γ) Φεντερασιόν

A.2. Να χαρακτηρίσετε το περιεχόμενο των παρακάτω προτάσεων

- α) οι πρόσφυγες που έφτασαν στην Ελλάδα μετά την Μικρασιατική Καταστροφή υπολογίζονται σε 1.275.000
- β) η αρχή της δεδηλωμένης έδινε την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε κόμμα που είχε τη δεδηλωμένη έγκριση του βασιλιά
- γ) η μετεπαναστατική γενιά συμπεριέλαβε στις τάξεις της και αγρότες
- δ) το σύνταγμα του 1864 προέβλεπε την ύπαρξη γερουσίας
- ε) ο βασιλιάς Κωνσταντίνος αντέδρασε αρχικά στην πρόταση του Τρικούπη

A.3. Ποια ήταν τα αποτελέσματα της θέσπισης του δικαιώματος καθολικής ψηφοφορίας στην πολιτική ζωή;

A.4. Ποιες διαφορές παρουσίασε η οργάνωση του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα σε σχέση με τους αντίστοιχους ρυθμούς στις ευρωπαϊκές χώρες;

A.5. Τι γνωρίζετε για τη στάση που κράτησε ο Όθωνας απέναντι στα κόμματα

B.1 Διαβάστε προσεκτικά την παρακάτω πηγή και, σε συνδυασμό με τις ιστορικές σας γνώσεις, απαντήστε στις ερωτήσεις.

Πηγή 1

(Ιστορία του Ελληνικού Έθνους)

Όπως αναφέρθηκε, ο Τρικούπης δεν πολιτεύθηκε στις εκλογές του 1874. Υποστήριξε όμως τους Δημοσθένη Στάικο και Νικόλαο Σωτηρόπουλο, φίλους του Βούλγαρη, για να κτυπήσει το Δεληγιώργη. Όταν βεβαιώθηκε για την αποτυχία του τελευταίου, δημοσίευσε στην εφημερίδα «Καιροί», στις 29 Ιουνίου, ανυπόγραφο άρθρο με τον τίτλο «Τις πταίει;». Με αυτό υποστήριζε ότι οι κυβερνήσεις που σχηματίστηκαν από το 1868 και διενήργησαν εκλογές ήταν καθαρά προσωπικές και όφειλαν την ύπαρξή τους «εις μόνην την απόλυτον χρήσιν της εν τω συντάγματι αναγεγραμμένης υπέρ του στέμματος προνομίας του διορισμού και της παύσεως των υπουργών». Στην προνομία, συνέχιζε, το Σύνταγμα δε βάζει ρητούς περιορισμούς, αλλά έμμεσους, εκείνους που απορρέουν από τα δικαιώματα που αναγνωρίζει το ίδιο στη βουλή. Οι περιορισμοί όμως αυτοί αγνοήθηκαν και έτσι το έθνος αντιμετωπίζει πάλι το δίλημμα: υποταγή στην αυθαιρεσία ή επανάσταση. Πριν από την επανάσταση έπρεπε να εξαντληθούν όλα τα προληπτικά μέτρα. Και ιδιαίτερα να ασκηθεί πίεση από την κοινή γνώμη στο στέμμα για να υιοθετήσει την αρχή, ότι οι Κυβερνήσεις πρέπει να σχηματίζονται από την πλειοψηφία της βουλής. Δεν είναι αντισυνταγματικό, ούτε αντικονοβουλευτικό να σχηματίζεται κυβέρνηση από μειοψηφία. Θεμέλιο όμως του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος είναι η παρουσία δύο κομμάτων στη βουλή. Για να συγκροτηθούν αυτά τα δύο κόμματα, χρειάζεται όλοι να βεβαιωθούν ότι δε θα σχηματισθεί πια κυβέρνηση από τη

μειοψηφία. Γιατί όσο τα μικρά κόμματα θα ελπίζουν ότι θα πάρουν την εντολή και τη διάλυση, δε συγχωνεύονται με άλλα για να ιδρύνουν ένα μεγάλο κόμμα.

Πηγή 2

(Ιστορία του Ελληνικού Έθνους)

Η καινούργια βουλή συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 11 Αυγούστου (σημ. 1875) και άκουσε το λόγο που διάβασε ο βασιλιάς και είχε γράψει ο Τρικούπης [...]

Από το λόγο αυτό πρέπει να μνημονευθεί η ακόλουθη παράγραφος: «Όπως πλήρης υπήρξεν ο προς τα δικαιώματα του λαού περί την εκλογήν των βουλευτών σεβασμός της κυβερνήσεώς μου, ούτως ενδελεχής θέλει είσθαι η παρ' εμού αναγνώρισις των από του γράμματος και του πνεύματος του συντάγματος στηριζόμενων προνομίων των εκλεκτών του Έθνους. Αι προνομία αύται της Βουλής ανταποκρίνονται προς καθήκοντα επιβαλλόμενα εις αυτήν. Απαιτών ως απαραίτητον προσόν των καλουμένων παρ' εμού εις την κυβέρνησιν του τόπου την δεδηλωμένην προς αυτούς εμπιστοσύνην της πλειοψηφίας των αντιπροσώπων του Έθνους, απεκδέχομαι ίνα η βουλή καθιστά εφικτήν την ύπαρξιν του προσόντος τούτου, ου άνευ αποβαίνει αδύνατος η εναρμόνιος λειτουργία του πολιτεύματος.»

- α) Να αναφερθείτε στο συνταγματικό κενό που οδήγησε το Χαρίλαο Τρικούπη στη δημοσίευση του άρθρου «Τίς πταίει;».
- β) Στο σχολικό σας βιβλίο αναφέρεται πως «Ο βασιλιάς, υπό την πίεση της αντιπολίτευσης και του επαναστατικού αναβρασμού του λαού, υιοθέτησε τελικά την άποψη του Τρικούπη, η οποία αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου». Να τεκμηριώσετε την παραπάνω άποψη.

B.2.

Λαμβάνοντας υπόψη το παράθεμα που ακολουθεί και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να εξηγήσετε τη φράση του βιβλίου «το εργατικό και το σοσιαλιστικό κίνημα οδηγήθηκαν σε ταχύτατη ωρίμανση».

Ο πληθωρισμός της περιόδου του Α' Παγκοσμίου πολέμου και της μεταπολεμικής εποχής διάβρωσε τη πραγματική αξία των μισθών και των ημερομισθίων και εξώθησε τους εργαζομένους σε επανειλημμένες όσο και μαζικές κινητοποιήσεις. Οι απεργίες πολλαπλασιάζονται, ο αριθμός των απεργών αυξάνει, ενώ η εργατική αναταραχή επεκτείνεται σε κλάδους που δεν είχαν γνωρίσει ως τότε καμία κινητοποίηση των εργαζομένων με στόχο την ικανοποίηση μισθολογικών αιτημάτων. Η μαχητικότητα των εργαζομένων χαλυβδώνεται με μια πρωτόγνωρη αυτοπεποίθηση που πηγάζει από την εκτίμηση ότι το καταλυτικό γεγονός της ρωσικής επανάστασης και η ανατροπή των κεντροευρωπαϊκών μοναρχιών άνοιξαν μια νέα σελίδα στην κοινωνική ιστορία των λαών της Ευρώπης. Εξάλλου με την ίδρυση του ΣΕΚΕ, το 1918, η ελληνική εργατική τάξη αποκτά για πρώτη φορά έναν ίδιο πολιτικό εκφραστή. Η προγραμματική αντιπαλότητα του νέου κόμματος προς την αστική τάξη, η «εχθρότητα», κατά τον Δ. Γούναρη, ενισχύει τους φόβους των εργοδοτών, αλλά και των μικροϊδιοκτητών, ότι οι μισθολογικές διεκδικήσεις των εργαζομένων αποτελούν το προσείμιο της ανατροπής του κοινωνικού καθεστώτος, και οδηγεί στη σκλήρυνση των αντιδράσεων τους. Η αρθρογραφία του οικονομικού Τύπου είναι ενδεικτική γι' αυτή τη σκλήρυνση της στάσης του ελληνικού αστισμού απέναντι στις εργατικές κινητοποιήσεις.

[X. Χατζηιωσήφ, Η Γηραιά σελήνη. Η βιομηχανία στην ελληνική οικονομία, 1830-1940, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 1993, σελ. 290]